

mediatament després del suro». Corrent amb peladors per les suredes de Sant Pol i d'Horsavinyà (el de les «muntanyes --- / de rouredes i alzinars / i suredes, rovellades, / qui us ha vist ---», Coromines) el 1926 vaig pendre de llur boca la forma *askurpit* definida «la capa de fusta del suro immediata a la pela»; una altra informació autoritzada, si n'hi ha, és la que em dona l'experimentat i cultíssim En Pere Pla, empresari de vella data de les suredes palafrugellenques, que m'assegura no haver sentit mai ningú que digui *escortit*, sinó tothom *askurpit*, i m'explica «és la zona del tronc del suro compresa entre la pela (pelagrí o escorça) i la fusta del centre de l'arbre» (1976).

Marx i *AlcM* foren víctimes d'un informador semiculte de Palamós que perquè s'usa per a tintoreria pretenia que s'ha de dir **escortit* (recordant-se en mala hora del cast. *curtidos*) i ho fan venir d'un ll. (llatí de cuina, no ll. vulgar) **EXCORTITUM* en lloc d'*EXCORTICATUM* contracció òbviamment impossible. Com que la fusta fa *grops*, i aquest mot ve del germ. *KRUPP* (fr. *croupe*, etc., cat. *croquí* > *carpó*) és evident que ha de venir d'**escropit*, derivat d'aquell mot; Carreta (*Barbr.*), entès en vocabularis tècnics, nota que «nusos de la fusta» és poc castís i no s'hauria de dir altra cosa que *grops*, tot afegint-hi com a prova un afòrisme «cada fusta té son *grop*». Pogué ajudar-hi una contaminació d'*escarbotar* sobre el derivat *escorpitar* 'deteriorar la pela i fins l'escorpit': «aquells surassos caducs --- ratats molts d'ells arran del sòl pels ricards, escorxats i *escorpitats* a trossos; minats alguns per poridures que els converteixen el cor en una massa groga i tova», Ruyra (*Pinya de Rosa* 1, 64).

Escorponar, V. *carpó*

ESCÓRPORA, 'el peix *scorpaena scrofa*', resulta d'una assimilació progressiva d'*escórpena* passant per *escórpera*, que provenen del gr. *σκόρπαβα*, latinitzat com *scorpaena*: pròpiament 'escorpi femella', a causa de les doloroses punxades que sap donar amb el seu espinós alot dorsal. □ 1.ª doc.: *scórpia*, Balaguer, 1313 (*BABL* XII, 421, citat junt amb el *rèmol*, etc.); *scórporas* 1361-5, citades junt amb el pagell (*BSAL* VII, 120a).

Més tard trobem *escorpres* en una llista de Sant Celoni, a. 1370, va en companyia de la *cantera*, *BABL* XII, 147 (alguns d'aquests llegiren malament *esto*); «*escorpa*: scorpéna», OPou (*ThPu.*, 64). Jo pronunciava ja de jove *askórpura* però vaig observar el 1929 que el meu pare deia *askórpura*: o ell o jo ho hauríem après, l'un de la meua àvia (que ho diria segons les seves col·legues pescateres, de la Boqueria barcelonina) i l'altre, dels pescadors de Sant Pol de Mar, aquest fóra el meu cas, com sigui que tinc nota d'haver-hi sentit (1925) *askórpura* com a equivalent del *polla* d'altres llocs, explicant que és vermella, i pesa una, dues, tres o quatre terces, però *askórpura da fán* per a un peix més rar i no tan vermell. En tot cas a Tossa vaig anotar *askórpura* (1952); En Plaja de Palamós assegura que diuen *escorpra* a Cadaqués, l'Escala, Ca-

lles de Pa., Sant Feliu de Guíxols, Tossa i Bna., i d'altra banda explica que el que els palamosins anomenen *cap-roig*, i els guixolencs i tossencs *gallina*, s'anomenaria *escorpes* a l'Escala, Calella de Pa. i Bna. (*Proa*, Palamós, juliol 1960, 8, 9). A la costa valenciana *escorpa* (=cast. *peje diablo*), però *escorpena rotja*=cast. *rata* (*El Archivo* II, 154); la forma mallorquina segons Bover (*Not. Isla de Mall.*, 1934, 23) seria *escórpera*, segons *DAG.* seria *escórpora*, *escorpa*. «Jugarà ab les garlandes de nostre prometatge, / que jo estogí, l'*escórpora*, que entre les roques viu», *Atl.* VIII, 32.2 (ed. 1878, en lloc de «l lleig cranc que ---» de l'original i 1.ª ed. de 1877). Les lleis fonètiques que han governat l'evolució del mot grec fins a *escórpora* vaig exposar-les ja a l'article reproduït en *LleuresC*, 199. En els dialectes italians són de notar el cors *skórpena* i el merid. *skórjana* (Alessio, *ARom.* xx, 155, aquest amb *f* segurament per una ultra-hellenització a la manera de *GOLF*, *SOFRE*); *MLWagner* coneixia un it. *scropula* del qual seria manllevat un sard *skrópula* (Guarnerio, *KJRPb.* II, 111), campid. *skórpula* (Wagner, *ASNSL* cxxxv, 118), però em pregunto si aquest no és un de tants catalanismes que s'han registrat en la terminologia marina del Golf de Càller.

ESCORPORIR, eiv. i Formentera 'aclair-se el temps', 'llevar les llavors i borres que encobreixen el cotó', sens dubte mossàrab de *EX-COOPERIRE* 'descobrir', amb la representació de -P- i l'assimilació *o-e* > *o-o* normals totes dues en mossàrab; possiblement hi hauria en aquest un duplicat *escropir* arabitzat en *escorpir* i la forma que consta seria un compromís entre les dues variants (o bé la primera -r- s'hi afegí per etim. pop. amb influència d'*escorporar*).

Escorpra, V. *escórpora* *Escorraines*, *escorrall*, *escorranc*, *escorrancar*, V. *córrer* *Escòrrec* (no hi ha *escórrer*), V. *còrrec* *Escorredís*, *escorredor*, *escorredora*, *escorredura*, *escorrefesols*, V. *córrer* *Escorregall*, V. *còrrec* *Escorregantar*, *gantall*, V. *córrer* *Escorreguda*, *escorregut*, V. *córrer* *Escorreig*, V. *corretja* i *córrer* *Escorrement*, V. *córrer* *Escorrenc*, que podem creure error de còpia per *escorranc* *Escorrençat*, *escorrentat*, *escorrentia*, *escorrentims*, *escorrentiu*, *escorreplats*, *escórrer*, *escorrieres*, *escorres*, V. *córrer* *Escorretges*, *escorretjades*, *escorretjons*, *escorretjoles*, V. *corretja* *Escorriaina*, *escorrialles* (amb variant *escorregalles* Segre mitjà), *escorrianya*, V. *córrer* *Escorribanda*, *escorries*, *escorriilles*, *escorrim*, *escorrimment*, *escorripies*, *escorrit*, V. *córrer* *Escorrollar*, V. *escarrollar* *Escorrompit* (NOLLER), per *escropit* modificat per *corromput*, V. *arrupir* (la intervenció en el qual d'un compare del fr. *accroupir*, es confirma així brillantment) *Escorronat*, *escorronyar*, V. *corró* 'amaluc' *Escorronyer*, V. *corner* *escorruçar*, V. *esgarriçar* *Escorsiatà*, V. *cruixillada* *Escorta*, *escortar*, V. *escoltar* *Escortí*, V. *esporta* **Escortit*, no existeix: és *escorpit* II *Escoruma*, V. *escuma* *Escorxa*, V. *escorça*